

**ҚАЗАҚСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ
№81 Б А С П А С Ө З Р Е Л И З І**

**Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қаржылық
қызметтерді тұтынушылардың құқықтарын және
мүдделерін қорғау үшін қабылдап жатқан шаралары**

2014 жылғы 29 қазан

Алматы

ҚР Ұлттық Банкі «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қаржылық қызметтер көрсету мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасына Тұжырымдаманы әзірледі.

Заң жобасында банктер үшін бірқатар тыйымдар мен шектеулерді белгілеу ұсынылады, оның ішінде:

- қарыз бойынша мерзімі өткен берешекті өтеу кезінде ақшаны бөлудің ерекше тәртібін белгілеу;
- банктік, микроқаржылық қарызды беруге және оған қызмет көрсетуге байланысты комиссияларды алуға тыйым салу;
- кредиттің мерзіміне байланысты қарыздар мерзімінен бұрын өтелген кезде тұрақсыздық айыбының шекті мөлшерін және айыппұл санкцияларының өзге де түрлерін өзгерту;
- қарыздар бойынша сыйақыны есептеу үшін бірыңғай уақытша базаны белгілеу және т.б.

Сонымен қатар Ұлттық Банк бұған дейін заңнамалық актілерге қаржылық қызметтерді тұтынушылардың құқықтары мен заңды мүдделерін айтарлықтай жақсартатын бірқатар өзгерістерді қабылдаған болатын.

Атап айтқанда:

- алғаш рет ТМД елдерінің аумағында банктердің банктік қарыз/салым шарттарында және қарыздар мен салымдар бойынша сыйақы шамасы туралы ақпаратты таратқан кезде жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесін ашып көрсету

міндеті енгізілді. Бұл шама қарыздың немесе депозиттің нақты құнының мөлшері болып табылады;

- дағдарыс кезеңінде (2008 жылы) жеке тұлғалардың банктік қарыздарының белгіленген сыйақы мөлшерлемелерін банктердің біржақты өзгертуіне банктік қарыз шарттарында мұндай практиканың болуына байланысты үш жылдық тыйым (мораторий) енгізілді;

- 2011 жылғы ақпанда «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ипотекалық кредит беру және қаржылық қызметтерді тұтынушылар мен инвесторлардың құқықтарын қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының шеңберінде мыналар белгіленді:

- жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесінің шекті мөлшері;

- банктік қарыз шарттарының талаптарын біржақты өзгертуге тыйым салу;

- төлемдерді кез келген валюталық баламаға байланыстыра отырып индекстеуге тыйым салу;

- банктік қарыз шарттары бойынша міндеттемелерді орындамағаны үшін тұрақсыздық айыбының мөлшерін шектеу: күніне мерзімі өткен төлем сомасының 0,5%-нан пайызынан аспауға, бірақ банктік қарыз шарты қолданылатын әрбір жылға берілген қарыз сомасының 10%-нан артық болмауға тиіс;

- жасалған қарыз шарттарының шеңберінде жаңа комиссиялар енгізуге тыйым салу;

- банктік қарыз берілген күннен бастап бір жыл аяқталғаннан кейін қарызды ішінара немесе толық мерзімінен бұрын өтеу үшін айыппұл өндіруге тыйым салу;

- жеке тұлға кепіл берушінің тиісті жазбаша бас тартуы болған кезде жылжымайтын мүлік кепілін банктің соттан тыс сатуына, тұрғын үй және (немесе) тұрғын үй орналасқан жер учаскесі болып табылатын жылжымайтын мүлік кепілін микрокредиттік ұйымдардың және кредиттік серіктестіктердің соттан тыс сатуына тыйым салу. Кепіл ұстаушының мүлік кепілін сату қажет болған кезде оған тәуелсіз бағалау жүргізу міндеті енгізілді.

2014 жылы ҚР Ұлттық Банкі қаржылық қызметтерді тұтынушылардың құқықтарын бұзғаны үшін 79 шектеулі ықпал ету шараларын қолданды.

Ұлттық Банк қаржылық қызметтерді тұтынушылардың құқықтарын және заңды мүдделерін қорғау жөніндегі міндеттері іске асыру шеңберінде қаржылық қызметтерді тұтынушылармен тығыз іс-қимыл жасайды: қаржы ұйымдарының әрекетіне немесе әрекетсіздігіне қатысты өтініштерді қарайды, түсіндіру және консультациялар түрінде құқықтық қызмет көрсетеді, азаматтардың қаржылық сауаттылығын арттыру жөніндегі іс-шараларды жүргізеді.

2014 жылғы бірінші жартыжылдықта Ұлттық Банктің қарауына азаматтардың және заңды тұлғалардың 5 832 өтініші келіп түсті.

Ұлттық Банкте 2014 жылғы ақпанда Қарыз алушылардың проблемаларын шешу үшін жұмыс комиссиясы құрылды. Банктер сындарлы сұхбат болған кезде (қарыз алушылар ай сайынғы өтеудің ықтималды ең аз сомасын растаған және/немесе олар әлеуметтік жағынан осал топтарға (мүгедектігі бар, асыраушысынан айырылған адамдарға, көп балалы отбасы және т.б.) жататын болған жағдайларда) қарызды өтеудің жеңілдігі бар талаптарын ұсынады, 100%-дық мөлшерде өсімпұлды есептен шығарады.

2014 жылғы қазанда Ұлттық Банктің қоғамдық қабылдау бөлмесі өз жұмысын бастады, оған әрбір қаржылық қызметтерді тұтынушы консультациялар алу және қолданыстағы банк, сақтандыру, зейнетақы салаларындағы, сондай-ақ бағалы қағаздар нарығы саласындағы заңнама нормаларынан түсіндірмелер алу үшін өтініш жасай алады.

Қоғамдық қабылдау бөлмесі күнделікті сағат 10:00-ден 17:00-ге дейін (сағат 13:00-ден 14:00-ге дейін үзіліс) Алматы қ., Әйтеке би к-сі, 67 мекенжайы бойынша жұмыс істейді. Анықтама телефоны (727) 2 788 085.

Алдын ала жазылу талап етілмейді.

Толығырақ ақпаратты мына телефондар бойынша алуға болады: +7 (727) 270-46-39; +7 (727) 2704 585; +7 (727) 330 24 97, e-mail: press@nationalbank.kz, www.nationalbank.kz.